

Zdeněk Sendler

Semestrální práce

Autor: Kateřina Kotápišová

Obor: AMAR

1. ročník, LS 2014/2015

Obsah

Kdo?.....	3
Co?.....	5
Proč?.....	7
Realizace.....	8
Prvky	14
Závěr.....	16
Zdroje	17
Obrázky.....	18

Kdo?

Ing. **Zdeněk Sendler** (1956), autorizovaný architekt patří k nejvýznamnějším českým zahradním architektům. Pracuje v Brně v Ateliéru zahradní a krajinářské architektury. Jeho práce byla odměněna celou řadou významných ocenění. Klášterní zahrada v Litomyšli, jejíž funkčnost oceňují návštěvníci města, získala několik významných ocenění a byla publikována v prestižních architektonických publikacích, naposledy ve výběru nejlepších evropských realizací za období 2000–2005 (European Landscape Architecture – Edition Topos, Callvey Verlag Munchen). (SLUŇÁKOV, 2010)

K zahradní tvorbě má blízko celý svůj život, díky otci, který byl zahradník v dětské nemocnici v Brně. Přes zahradnické učiliště v Rajhradě – obor okrasné zahradnictví, střední zahradnickou školu v Brně Bohunicích – obor sadovnictví – květinářství, ukončuje své vzdělání na Zahradnické fakultě Mendelovy univerzity v Lednici v oboru zahradní a krajinářská architektura. (BOURÁNÍ, 2015)

Pracoval na Státním statku Mikulov, ve Výzkumném ústavu okrasného zahradnictví v Praze-Průhonicích. Od roku 1990 pracuje v brněnském Ateliéru zahradní a krajinářské architektury. (NAŠE RODINA 2015)

Sám o sobě říká, že škála jeho tvorby je obrovská „...od miniaturních rodinných zahrad, konzultace pro kamarády, přátele, až po krajinářské celky, které nedojdou k realizaci....“.
(BOURÁNÍ 2015)

Zdeněk Sendler je také držitelem několika prvních míst v soutěži „**Zahrada roku**“.

1. místo: 2011 „Divoká zahrada u rodinného domu“, Dobřichovice

2. místo: 2005 Zahrada jakou součást krajiny, Dražovice

3. místo: 2006 Zahrada na sjezdovce, Brno- Žabovřesky

2007 Zahrada pro pana Zdeňka, Moravany u Brna

2010 Rodinná zahrada „Po stopách Pieta Mondriana“, Brno – Šlapanice (ZAHRADA DESETILETÍ, 2015)

„Park roku“

2. místo: 2010 Regenerace zámecké zahrady v Jičíně

3. místo: 2014 Keltský park, Dolní Břežany

Cena Václava Weinfurtera: 2013 Proměny aneb jsme smrtelní... Atrium administrativní budovy na Vinohradech

Co?

(většina byla zadána jako vítězná zakázka v soutěžích, velikost od 2 do 60 ha řešené plochy)

Valdštejnská zahrada v Praze

Sykovy sady v Hradci Králové

Smetanovy sady v Jihlavě

Park KMB v Havlíčkově Brodě

Zámecký park v Letovicích

Zámecký park v Loučné nad Desnou

Muzejní park v Moravské Třebové

Městský park v Hodoníně

Pěší zóna a náměstí v Hodoníně

Denisovy sady v Brně

NPK – Park na Špilberku v Brně

Městský park v Brně – Královo Pole

Park „Přírodní katedrála“ v Brně (prestižní cena Obce architektů)

Zámecký park Heřmanův Městec

Městský park „Bubeníkovy sady“ v Pardubicích

Centrální městský park „Březinovy sady“ v Jihlavě

Park Boženy Němcové v Karviné

Park v Praze-Holešovicích

Park Schreberovy zahrádky v Brně

Komplex Boby centrum v Brně

Vybraná část komplexu zahrad vrchu Petřín v Praze (GEBRIAN 2010)

Kláštevní zahrady v Litomyšli

Jiráskovy sady v Litoměřicích

Havlíčkovo náměstí Praha 3

Víceúčelové dětské hřiště

Rodinná zahrada ve Zdíměřicích u Jesenice

Zahrada pro pana Zdeňka

Zahrada „Po stopách Pieta Mondriana“

Zahrada na sjezdovce

Divoká zahrada rodinného domu

Proč?

Protože mě jeho tvorba baví.

Pro tuto práci jsem si vybrala zahradního architekta Zdeňka Sendlera a jeho brněnský ateliér Zahradní architektury. Autor se věnuje nejen městskému prostoru, ale tvoří také malé rodinné zahrady, dětská hřiště nebo areál mateřské školy. Jeho tvorba je nadčasová a i jeho starší realizace v městském prostoru jsou stále aktuální a využívané návštěvníky. Jeho díla patří k oceňovaným u nás, ale také v zahraničí.

Že jeho díla jsou kvalitní zahradní architekturou, dokládá i to, že často vítězí v architektonických soutěžích, nebo se umísťuje na předních příčkách. A samozřejmě také realizace jeho návrhů v menších i větších městech v České republice. Z těch posledních můžeme jmenovat Havlíčkovu náměstí v Praze nebo Jiráskovy sady v Litoměřicích.

Realizace

1. Parky

Park na Slovanském náměstí, Brno

Park se nachází v městské části Brno Královo pole a vznikl na základě soutěže na rekonstrukci tohoto náměstí. Realizace probíhala v letech 2005 - 2006.

Geometrické členění vymezuje v parku několik travnatých ploch, které jsou po obvodu doplněny mobiliářem. Těžištěm parku je vyvýšená terasa, pod níž se nachází kavárna. Přejechod terénu je řešen pomocí pobytových schodů, vedoucích do horní části parku. Svah je zpevněn modrými a červenými betonovými stěnami, které tvoří barevný akcent parku. Obvod parku je lemován alejemi stromů a vyšším živým plotem, který je bariérou vůči okolním silnicím. (CZECHSCAPE, 2014)

Jiráskovy sady, Litoměřice

Dnes největší litoměřický park vznikl postupně, patrně na základech dvou školních hřišť založených v polovině 19. století. Významnější parkové a zahradní úpravy byly realizovány v letech 1890–1892.

Cílem návrhu bylo vytvořit moderní, funkční městský prostor. Jiráskovy sady dnes nabízejí upravenou cestní síť, nový mobiliář, tři dětská a jedno sportovní hřiště i místo pro setkávání studentů. Kompletní rekonstrukcí prošlo zároveň s parkem také dopravní hřiště. Zpevněná centrální plocha vytvořila parku dosud chybějící „srdce“. Umožňuje mimo jiné pořádání kulturních akcí, návštěvníci zde také najdou nové vodní prvky. Atmosféru parku dotvářejí originální prvky, které pro Jiráskovy sady navrhli studenti z Ateliéru grafického designu a vizuální komunikace z Vysoké školy uměleckoprůmyslové. (PROMĚNY 2015)

Ani zde nechybí barevné prvky dřevěných trámů, jako konstrukce pro houpačky a dřevěné lavice.

Denisovy sady, Brno

Park o rozloze 18 790 metrů čtverečních vznikl v roce 1814, od 4. října 1918 je veřejným parkem. Rekonstrukci prodělal mezi lety 2000 a 2005. (BRNĚNSKÝ DENÍK).

Park se nachází na úbočí kopce pod katedrálou Sv. Petra a Pavla. Schodišti a terasami tímto prostorem můžeme projít od ulice Husova až do ulice Nádražní. Park se nachází na místě bývalých hradeb. Jeho dominantu tvoří obelisk, který je zakončením kompoziční osy vedoucí od Červeného kostela Husovou ulicí. V části s obeliskem se také nachází klasicistní kolonáda. Součástí parku je místodržitelská zahrada. Ta je koncipovaná jako lineární prostor s lavičkami po obvodu a od zbytku parku je oddělena zdmi. Její podoba tedy evokuje původně soukromou zahradu. Uprostřed se nachází obdélníkový štěrkový záhon s květinami. Z horní terasy se otevírá panoramatický pohled na Brno, hrad Špilberk a do okolí, například na Pavlovské vrchy. Mezi stávající prvky jsou citlivě vkládány nové prvky a materiály – beton, rastry stromů. Ty jsou doplněny stávajícími cihlovými zdmi a původními dřevinami. Dohromady vše vytváří jeden harmonický celek a Denisovy sady jsou velmi navštěvovaným brněnským parkem.

2. Městské prostory

Klášterní zahrady Litomyšl

Klášterní zahrady leží u bývalého piaristického kláštera, mezi dvěma litomyšlskými chrámy. Nedaleko zámku, na vyvýšenině nad městem. Zahrady se nacházejí v těsném sousedství významných dominant města a ve strategicky položeném místě v centru městské památkové rezervace. Z hlediska širších vztahů bylo pracováno s principy: vazba komunikací a vstupů do parku na organismus města, průhledy uvnitř i vně zahrady, očištění prostoru.

Hlavní motivy vítězného návrhu jsou "zahrada - divadlo, divadlo - zahrada (dominanty kostelů s výhledem na pozadí historického města)", geometrické pojetí prostoru a propojení zahrad se zámeckým areálem a městem. (LITOMYŠL, 2011)

Jedná se o víceúrovňový prostor tvořený soustavou travnatých ploch, mlatových pěšin, kamenných zídek a centrálním vodním prvkem se sochami Olbrama Zoubka. Volné plochy

trávníků byly doplněny pravidelnou i nepravidelnou výsadbou stromů, záhony trvalek a jiných květin. (CZECHSCAPE 2014, ARCHIWEB 2012)

Náměstí Karla Havlíčka Borovského, Praha

Reprezentativní prostor před radnicí městské části Praha 3, na Žižkově. Řešení vychází z dispozic terénu a technických prvků – stávajících vyústění kolektorů. V centrálním prostoru se nachází zpevněná plocha se sochou K. H. Borovského obklopenou výsadbami růží. Do zpevněné plochy jsou umístěny známé citáty od tohoto autora. Plocha rámuje vzrostlé stávající stromy, umístěné v travnatých svazích.

Terminál autobusového nádraží, Litomyšl

Koncept byl zpracován společně s Tomášem Rusínem a Ivanem Walhou. Prostor byl řešen komplexně společně s obchodním domem a opravou autobusového terminálu. Vznikl otevřený prostor s moderní sadovnickou úpravou, která je založena na geometrickém principu. Střídají se zde širší a užší pruhy, s různou náplní – trvalkové výsadby, pěšiny, mlatové cesty, pásy s lavičkami. Liniové záhony jsou v kolmém směru protnuty úzkými pruhy cest. Naproti budově autobusového nádraží prostor uzavírá „alej“, kde mezi stromy je umístěno parkoviště. Jedná se pouze o dočasné řešení, protože prostor je dle územního plánu určen k zástavbě. Z tohoto důvodu jsou v těchto pruzích místo dlouhověkých dřevin použity břízy. (CZECHSCAPE, 2014)

Kampus park v Bohunicích

Realizace vznikla, v areálu nově vybudovaného kampusu Masarykovy univerzity v Brně. Jedná se o „zahradu“ mezi univerzitními budovami, výzkumnými centry a nákupním centrem. Areál je rozdělen na 3 části – Campus square, Science park a areál Masarykovy univerzity. Nevýraznějším prvkem zahradní architektury je park v části Science park.

Zde prostor diagonálně protíná vodní prvek, který je překonáván klikatícím se dřevěným molem. Na budovy je tato „zelená“ plocha navázána zpevněnou plochou a v blízkosti budov jsou umístěny záhony koncipované do tvaru trojúhelníků.

3. Zahrady rodinných domů

Divoká zahrada, Karlík – Dobřichovice

Přírodní výraz, jednoduchost a přirozená divokost, tak by se dala charakterizovat tato zahrada. Zahrada je tvořena s ohledem na záliby majitelů, které jsou horolezení, hory a podhorská příroda.

Zahrada Karlík

Zdroj: www.zahradadesetileti.cz

Zahrada má přibližně obdélníkový půdorys a je členěna na extenzivní a intenzivní část. V extenzivní části se nachází ohniště z velkých kamenů, venkovní posilovna a příležitostně osázené štěrkové plochy. Mezi nimi jsou jako kontrast umístěny dubové bloky, sloužící k posezení. Intenzivní pobytová část je tvořena terasami, pobytovým trávníkem a divokou užitkovou zahrádkou (CZECHSCAPE, 2014)

Zahrada moderního domu Posed, Zdiměřice

Zahrada je situována do satelitního městečka v obci Zdiměřice, jižně od Prahy. Dům je z části zapuštěn do terénu a je zahradou doslova obklopen. Dominantu tvoří velký travnatý parter s vodním biotopem, od něhož se terén zdvihá k okrajům pozemku a k domu, kde přechází strmým svahem do extenzivní střešní zahrady. Na ní jsou umístěny vyvýšené záhony pro pěstování zeleniny. Do svahu jsou zabudovány betonové dílce, vyplněné břídlíci a osázené xerofytními rostlinami. Záhony jsou tvořeny divokou směsí trav a trvalek. Dominantou prostoru je umělecky ztvárněné ohniště v ploše z břídlíkových šlapáků ohraničené dubovými bloky.

Zahrada moderního domu
Zdroj: www.landart.cz

Zahrada na sjezdovce, Brno Žabovřesky

Zahrada se nachází v městské části Brno – Žabovřesky. Dům byl vybudován na strmém jižním svahu a zahrada se rozprostírá pod ním. Díky orientaci svahu a vlivu podloží, má místy mediteránní charakter. Koncept je tvořen s ohledem na jarní aspekt kvetení. (Zahrada desetiletí, 2015)

Zahrada na sjezdovce
Zdroj: Zahrada desetiletí

Zahrada „Po stopách Pieta Mondriana“, Šlapanice

Zahrada pro stavaře Radka Jurníčka vznikla spojením dvou podlouhlých svažitých pozemků. Zahrada je proti okolí zapuštěna pod terén a při její realizaci bylo odtěženo 600 m³ zeminy. Středem zahrady prochází travnatá plocha, která spojuje 3 pokoje, ty vznikly pomocí betonových stěn. Celá zahrada se zvedá ve třech výškových stupních – každý z nich jeden pokoj. Po stranách je hlavní travnatá plocha lemována zídkami, nad nimiž jsou výsadby rostlin. (CZECHSCAPE, 2014)

Zahrada: „Po stopách Pieta Mondriana“ Zdroj: www.ceskatelevize.cz

Betonové stěny oddělující jednotlivé části zahrady jsou pomalovány ve stylu obrazů Pieta Mondriana.

Prvky

Barevné cokoliv = Zdeněk Sendler?

Barevné zdi, kotvení ke stromům, cesty, hřiště, lavice... Barev se opravdu nebojí. Ať už jsou použity jako jednotící prvek – barevné lavice společně s barevným kotvením nebo velké barevné stěny, tvořící těžké kompozice.

Hřiště Habrová, vizualizace

Můžeme říct, že některé prvky hraničí až s kýčem, barevné modré a červené, zelené, žluté stěny. Tyto prvky samozřejmě nejsou použity ve všech realizacích a na kterémkoliv místě. V protikladu proti tomu mohou být realizace „velmi barevně střídmé“, například v klášterních zahradách nebo i na nádraží v Litomyšli je použit přírodní materiál v neutrálních barvách doplněný zelení travnatých ploch a rostlin.

Autorské detaily

Jak říká v rozhovoru pro rozhlasový pořad Bourání, rád vyjde ven z kanceláře a zapojí i své ruce. Objevíme je například v zahradě, kde jsou stěny ve stylu obrazů Pieta Mondriana. Na víceúčelovém hřišti pro teenagery v Habrové ulici v Praze.

Dřevěné lavice

Tento prvek se objevuje ve více autorových dílech. Jedná se o masivní dřevěné bukové lavice. Najdeme je jak v rodinných zahradách (Zdiměřice, Divoká zahrada), tak ve veřejném prostoru (Kampus Brno).

Dřevěné lavice, Zahrada Karlík
Zdroj: www.zahradadesetileti.cz

Kámen

V každé z jeho realizací je patrná práce s kamenem. V rodinných zahradách – cesty, šterkové záhony, zídky, nebo celé kamenné plochy. Ale najdeme je ve větším měřítku také v realizacích veřejného prostoru – obložení v prostoru loděnice (Karviná – Fryšták), zídky v Litomyšli.

Použití kamene, Klášterní zahrady Litomyšl
Zdroj: www.archiweb.cz

Rostliny

V jeho dílech se často objevují smíšené „divoké“ záhony rostlin. Jedná se o mix travin a trvalek. Co se týče jejich použití v rodinných zahradách, přijde mi, že ač je každé zahradě přistupováno individuálně, můžeme ve výsadbách najít určitou podobnost a opakování.

Travnaté plochy

Zahrady i parky spojuje také centrální travnatá plocha, která slouží k pobytu uživatelů.

Závěr

Zdeněk Sendler se svým ateliérem podle mě patří k významným současným českým zahradním architektům. S jeho tvorbou, se můžeme seznámit na mnoha místech v České Republice.

Jeho díla se snaží zachytit Genia loci řešeného místa a podpořit ho, vytvořit nový příjemný prostor, který bude dobře sloužit jeho uživatelům a vzbudí zájem místo navštívit. V některých případech (nerealizovaný návrh ostrova Santos v Sušici), ač říká, že se snaží nezměnit charakter místa, a podpořit jeho přírodnost, zdá se, že návrh tomu úplně neodpovídá. Barevné velké vprostřed prázdné kvádry, mi zrovna souznění s přírodním prostředím neevokují. Naopak zahradní úprava Denisových sadů v Brně, je prostor řešen čistě, terasy a schodiště a odhalené zdi zdůrazňují, že se nacházíme na úbočí kopce, s katedrálou Svatých Petra a Pavla.

I přesto, že někdy ve svých dílech opakuje podobné prvky a vzniká mezi nimi určitá podobnost, si myslím, že nám jeho tvorba může poskytnout dost inspirace, k tvorbě vlastní. Jeho tvorba je vždy promyšlená do nejmenšího detailu, snaží se svá díla tvořit v souladu s jejich udržitelností.

Zdroje

BOURÁNÍ 2015: (rozhovor Bourání, www.rozhlas.cz)

BRNĚNSKÝ DENÍK: <http://brnensky.denik.cz/serialy/denisovy-sady-vytvoril-sestnactilety-mladik.html>

CZECHSCAPE 2014, Portrét současné České krajinářské architektury, Galerie Jaroslava Fragnera, Praha

GEBRIAN 2015: (zdroj: www.rozhlas.cz, Adam Gebrian, 2015)

LITOMYŠL 2011, www.litomysl.cz

NAŠE RODINA 2015: www.nase-rodina.cz číslo 37, 2010 - ročník 42

SLUŇÁKOV 2010: Středisko ekologické výchovy Sluňákov, Tisková zpráva, www.archiweb.cz, 2010

ZAHRADA DESETILETÍ, 2015: (Zdroj: www.zahradadesetileti.cz)

Obrázky

Jiráskovy sady Litoměřice, zdroj: www.nadacepromeny.cz

Vizualizace Regenerace botanické zahrady, Vysoké Mýto, zdroj: www.myto.cz

Regenerace zámecké zahrady, Jičín, zdroj: www.rz-kamen.wgz.cz

Denisovy sady, Místodržitelská zahrada, zdroj:www.disbrno.cz

Stěny kavárny, park na Slovanském náměstí, Brno, zdroj:www.brno.cz